Pierwsza Ławka · zestaw działowy · liceum i technikum

Dział 3

Społeczność lokalna i regionalna

Dział obejmuje wymagania EO.III.1–EO.III.6 i fakultatywne EO.III.F2 (analiza budżetu gminy) oraz EO.III.F5 (diagnoza potrzeb młodych i drogi ich zgłaszania). Powiązane działania obywatelskie: EO.D.7 (wniosek do budżetu obywatelskiego) i EO.D.13 (konsultacje społeczne). Osiem kart: najważniejsze wiadomości z wzorcowymi odpowiedziami, ćwiczenia, utrwalenie, praca z materiałem źródłowym, kartkówka (A i B) i sprawdzian (A i B) – z kluczem i zasadami oceniania.

Edukacja obywatelska | klasa 2 LO i technikum | Dział 3 | zakres podstawowy (ZP)

	Karta	Rodzaj	Poziom	Zadania
1	**Społeczność lokalna i regionalna – najważniejsze wiadomości** Teoria w pigułce, wzorcowe odpowiedzi, rozgrzewka	Najważniejsze wiadomości	ZP	5 zad. · 14 pkt
2	**Społeczność lokalna i regionalna – ćwiczenia** Ćwiczę pojęcia i mechanizmy	Ćwiczenia	ZP	7 zad. · 23 pkt
3	**Społeczność lokalna i regionalna – utrwalenie** Porównuję, wyjaśniam, uzasadniam	Ćwiczenia	ZP	7 zad. · 21 pkt
4	**Społeczność lokalna i regionalna – praca z materiałem źródłowym** Przepisy, dane, teksty i kazusy – polecenia z punktacją		ZP	6 zad. · 11 pkt
5	**Kartkówka: Samorząd – organy i zadania – grupa A** 15 minut · 9 pkt	Kartkówka	ZP	4 zad. · 9 pkt
6	**Kartkówka: Samorząd – organy i zadania – grupa B** 15 minut · 9 pkt	Kartkówka	ZP	4 zad. · 9 pkt
7	**Sprawdzian: Społeczność lokalna i regionalna – grupa A** 45 minut · 22 pkt	Sprawdzian	ZP	7 zad. · 22 pkt
8	**Sprawdzian: Społeczność lokalna i regionalna – grupa B** 45 minut · 22 pkt	Sprawdzian	ZP	7 zad. · 22 pkt

Jak korzystać z zestawu

- Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości z działu i pokazuje wzorcowe odpowiedzi z wyjaśnieniem – od niej warto zacząć.
- Karta 2 to ćwiczenia (pojęcia, klasyfikacje, przyporządkowania), karta 3 – utrwalenie (porównania, przyczyny i skutki, uzasadnienia).
- Karta 4 to praca z materiałem źródłowym – przepisy, dane, teksty, schematy – (polecenia z punktacją i zasadami oceniania w kluczu).
- Karty 5–6 to kartkówka (15 minut), a karty 7–8 – sprawdzian (45 minut), każde w grupach A i B: te same typy zadań i ta sama punktacja, inne treści.
- Klucz na końcu zestawu zawiera odpowiedzi i zasady oceniania zadań otwartych w stylu CKE (przykładowe rozwiązania, co daje punkt, czego się nie uznaje).
- Osobny plik „Powtórka" zbiera pojęcia, przepisy i fakty w tabelach, typowe błędy i test „Sprawdź się".

Oznaczenia

ZP	zakres podstawowy
ZR	zakres rozszerzony (treści tylko dla ZR)
(0–2 pkt)	liczba punktów możliwych do zdobycia za zadanie
Zadanie 4.1.	wiązka zadań do wspólnego materiału źródłowego
Jak to sprawdza CKE	typ zadania i typowy błąd ze sprawozdań CKE
Na maturze	wymagania z podstawy programowej, których dotyczy temat

Wymagania z podstawy programowej (Dz.U. 2024 poz. 1019)

- **EO.III.1** identyfikuje i opisuje specyficzne cechy swojej społeczności lokalnej oraz dziedzictwo budujące lokalną tożsamość i lokalny patriotyzm; formułuje opinię i podejmuje dyskusję o najważniejszych wyzwaniach stojących przed społecznością
- **EO.III.2** porównuje zadania i kompetencje poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego, w tym jednostek pomocniczych gminy, oraz ich wpływ na własne życie i życie społeczności; wyjaśnia znaczenie samorządności i pomocniczości
- **EO.III.3** opisuje sposoby podejmowania decyzji przez organy władz wykonawczych i uchwałodawczych jednostek samorządu terytorialnego; identyfikuje mechanizmy udziału mieszkańców w procesach decyzyjnych i wykorzystuje wybrany mechanizm
- **EO.III.4** identyfikuje formy aktywności obywatelskiej, w tym wolontariat, i dostępne lokalnie mechanizmy wspierające zaangażowanie mieszkańców (np. budżet obywatelski, inicjatywę lokalną, fundusz sołecki) oraz w miarę możliwości wykorzystuje wybrany mechanizm w sprawie ważnej dla siebie lub społeczności
- **EO.III.5** opisuje ideę młodzieżowych rad gmin, miast, powiatów i sejmików wojewódzkich, wyszukuje rady działające w swojej okolicy, a także analizuje ich pracę i w miarę możliwości włącza się w ich działania
- **EO.III.6** jest przygotowany do załatwienia podstawowych spraw urzędowych ważnych dla młodych obywateli oraz wypełnia wybrany formularz lub wniosek

Materiał oryginalny – żadne zadanie ani tekst nie jest kopią materiałów CKE, podręcznika ani zbioru zadań. Podstawa programowa LO i technikum – edukacja obywatelska, zakres podstawowy (Dz.U. 2025 poz. 382). Wymagania: EO.III.1–EO.III.6. Stan prawny i faktyczny na dzień 6 listopada 2026 r. Pisownia według zasad od 1.01.2026. Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

Społeczność lokalna i regionalna – najważniejsze wiadomości

Teoria w pigułce, wzorcowe odpowiedzi, rozgrzewka

ZP KARTA 1/8

Imię i nazwisko: Klasa: Data: Wynik: ..... / 14 pkt

Najważniejsze wiadomości · 14 pkt

Przypomnij sobie

- **Wspólnota samorządowa.** Mieszkańcy gminy tworzą z mocy prawa wspólnotę samorządową (art. 1 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym; to samo dotyczy powiatu i województwa). Konstytucja zapewnia decentralizację władzy publicznej (art. 15 ust. 1), a samorząd terytorialny uczestniczy w sprawowaniu władzy publicznej i wykonuje istotną część zadań „w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność" (art. 16 ust. 2). Podstawową jednostką samorządu jest **gmina** (art. 164 ust. 1); samodzielność jednostek samorządu podlega ochronie sądowej (art. 165 ust. 2).
- **Zasada pomocniczości** – wymieniona w preambule Konstytucji – oznacza, że sprawy powinny być rozstrzygane jak najbliżej obywatela, a szczebel wyższy wspiera niższy tam, gdzie ten sam sobie nie poradzi. Dlatego gmina wykonuje wszystkie zadania samorządu, których ustawa nie zastrzegła dla powiatu lub województwa (art. 164 ust. 3).

	Gmina	Powiat	Województwo
organ stanowiący i kontrolny	rada gminy (miejska)	rada powiatu	sejmik województwa
organ wykonawczy	wójt (burmistrz, prezydent miasta)	zarząd powiatu (przewodniczy mu starosta)	zarząd województwa (przewodniczy mu marszałek)
kadencja organu stanowiącego	5 lat	5 lat	5 lat
przykładowe zadania	wodociągi i kanalizacja, gminne drogi, lokalny transport zbiorowy, cmentarze gminne, targowiska	zadania ponadgminne: m.in. geodezja i kataster, administracja architektoniczno-budowlana, rolnictwo i leśnictwo	zadania wojewódzkie: m.in. modernizacja terenów wiejskich, strategia rozwoju województwa, ochrona roszczeń pracowniczych przy niewypłacalności pracodawcy

Źródła: art. 15, 26 ustawy o samorządzie gminnym; art. 9, 26 i 4 ustawy o samorządzie powiatowym; art. 11 ust. 1, art. 14, 16 i 31 ustawy o samorządzie województwa. Miasto na prawach powiatu jest gminą wykonującą także zadania powiatu (art. 92 ust. 2 ustawy o samorządzie powiatowym). Katalogi zadań w ustawach są przykładowe („w szczególności") – część zadań (np. edukacja, pomoc społeczna, kultura) dzieli się między szczeble.

- **Zadania własne i zlecone.** Zadania służące zaspokajaniu potrzeb wspólnoty samorządowej są wykonywane jako **zadania własne** (art. 166 ust. 1 Konstytucji). Gdy wynika to z uzasadnionych potrzeb państwa, ustawa może zlecić samorządowi inne zadania publiczne – to **zadania zlecone** z zakresu administracji rządowej (art. 166 ust. 2). Przykład: wydawanie dowodów osobistych przez organy gmin to zadanie zlecone (art. 8 ust. 2 ustawy o dowodach osobistych).
- **Jak zapadają decyzje.** Rada gminy uchwala m.in. statut i **budżet gminy** (wyłączna właściwość – art. 18 ust. 2 pkt 1 i 4); uchwały zapadają zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowego składu rady, w głosowaniu jawnym (art. 14 ust. 1). Wójt wykonuje uchwały rady, przygotowuje projekty uchwał, wykonuje budżet i kieruje bieżącymi sprawami gminy (art. 30 ust. 1–2, art. 31). Obywatel ma prawo wstępu na posiedzenia kolegialnych organów władzy pochodzących z

wyborów powszechnych, z możliwością rejestracji dźwięku lub obrazu (art. 61 ust. 2 Konstytucji). **Jednostki pomocnicze gminy** (sołectwa, dzielnice, osiedla) tworzy rada gminy po konsultacjach z mieszkańcami lub z ich inicjatywy (art. 5 ust. 1–2).

Mechanizm udziału	Na czym polega	Podstawa
konsultacje z mieszkańcami	gmina pyta mieszkańców o zdanie przed decyzją; zasady określa uchwała rady	art. 5a ust. 1–2 ustawy o samorządzie gminnym
budżet obywatelski	mieszkańcy w bezpośrednim głosowaniu decydują o części wydatków gminy; w miastach na prawach powiatu jest obowiązkowy	art. 5a ust. 3–5
obywatelska inicjatywa uchwałodawcza	grupa mieszkańców z czynnym prawem wyborczym (100, 200 lub 300 osób – zależnie od wielkości gminy) wnosi projekt uchwały	art. 41a
inicjatywa lokalna	mieszkańcy (sami albo przez organizacje) składają do samorządu wniosek o realizację zadania publicznego	art. 19b ustawy o działalności pożytku publicznego
fundusz sołecki	rada gminy może wydzielić w budżecie środki, o których przeznaczeniu decyduje sołectwo (zebranie wiejskie)	ustawa o funduszu sołeckim
petycja	pismo do organu władzy z żądaniem zmiany przepisów albo działania; przysługuje każdemu	art. 63 Konstytucji; ustawa o petycjach. Petycja powinna zawierać oznaczenie wnoszącego, jego miejsce zamieszkania lub siedzibę i adres do korespondencji, oznaczenie adresata i wskazanie przedmiotu (art. 4 ust. 2)
referendum lokalne	mieszkańcy decydują o sprawach wspólnoty, także o odwołaniu organu wybranego w wyborach bezpośrednich	art. 170 Konstytucji
wolontariat	nieodpłatna pomoc m.in. organizacjom pozarządowym, urzędom i placówkom	art. 42 ustawy o działalności pożytku publicznego

- **Młodzieżowe rady.** Gmina podejmuje działania na rzecz upowszechniania idei samorządowej wśród młodzieży (art. 5b ust. 1). Rada gminy *może* wyrazić zgodę na utworzenie młodzieżowej rady gminy – z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta lub podmiotów reprezentujących środowiska (np. organizacji pozarządowych, samorządu uczniowskiego); wniosek rozpatruje w ciągu 3 miesięcy (ust. 2–3). Młodzieżowa rada ma charakter **konsultacyjny, doradczy i inicjatywny** (ust. 5): opiniuje projekty uchwał dotyczące młodzieży, może kierować do wójta zapytania i wnioski w formie uchwały, na które wójt odpowiada na piśmie w ciągu 30 dni (ust. 7–8). Podobne rady mogą działać przy powiecie (młodzieżowa rada powiatu) i przy województwie (młodzieżowy sejmik województwa). **Jak znaleźć radę w swojej okolicy:** Biuletyn Informacji Publicznej urzędu gminy, strona internetowa urzędu, uchwały rady.
- **Sprawy urzędowe.** Pełnoletni obywatel polski zamieszkujący w kraju ma obowiązek posiadać **dowód osobisty** (art. 5 ust. 2 ustawy o dowodach osobistych); wydają go organy gmin (art. 8 ust. 1), a dowód wydany osobie, która ukończyła 12. rok życia, jest ważny 10 lat (art. 7 ust. 2). Podanie do urzędu powinno zawierać co najmniej wskazanie osoby, od której pochodzi, jej adres i żądanie (art. 63 § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego); sprawy wymagające postępowania wyjaśniającego

powinny być załatwione w ciągu miesiąca, a szczególnie skomplikowane – w ciągu dwóch miesięcy (art. 35 § 3). Wiele spraw załatwia się online przez portal gov.pl i aplikację mObywatel (ustawa z 26 maja 2023 r. o aplikacji mObywatel, t.j. Dz.U. 2026 poz. 1232). **Działanie obywatelskie:** EO.D.7 – wniosek do budżetu obywatelskiego; EO.D.13 – udział w konsultacjach społecznych i przekazanie opinii władzom.

Przykłady z rozwiązaniem

Przykład 1. Wyjaśnij, dlaczego uchwalenie budżetu gminy należy do rady gminy, a nie do wójta.

Wzorcowa odpowiedź: Uchwalanie budżetu gminy należy do wyłącznej właściwości rady gminy (art. 18 ust. 2 pkt 4), czyli organu stanowiącego i kontrolnego, wybranego przez mieszkańców. Wójt jako organ wykonawczy projekt przygotowuje i budżet wykonuje (art. 30 ust. 2 pkt 1 i 4), ale go nie uchwala.
Jak myśleć: pytaj, czy czynność to *stanowienie* (rada) czy *wykonywanie* (wójt). Za co dostaje się punkt: za wskazanie organu stanowiącego i podział ról.

Przykład 2. W gminie liczącej 25 000 mieszkańców grupa mieszkańców chce wnieść własny projekt uchwały. Ile osób musi go poprzeć i kim muszą być te osoby?

Wzorcowa odpowiedź: Co najmniej 300 osób (gmina powyżej 20 000 mieszkańców), mających czynne prawa wyborcze do rady gminy (art. 41a ust. 1–2).
Jak myśleć: znajdź w tabeli próg dla swojej wielkości gminy (do 5000 – 100; do 20 000 – 200; powyżej 20 000 – 300) i sprawdź warunek dotyczący osób. Osoba, która nie ma 18 lat, nie ma czynnego prawa wyborczego.

Przykład 3. Uczniowie liceum chcą, by w ich gminie powstała młodzieżowa rada. Do kogo skierują wniosek i czy gmina musi się zgodzić?

Wzorcowa odpowiedź: Wniosek (np. samorządu uczniowskiego) kieruje się do rady gminy. Rada gminy *może* wyrazić zgodę – nie musi – ale ma obowiązek rozpatrzyć wniosek w ciągu 3 miesięcy (art. 5b ust. 2–3).
Jak myśleć: zwróć uwagę na słowo „może" – oznacza uprawnienie, a nie obowiązek. Obowiązkiem jest dopiero rozpatrzenie wniosku w terminie.

Przykład 4. Napisz, co powinno znaleźć się w podaniu do urzędu gminy o wydanie zaświadczenia.

Wzorcowa odpowiedź: Wskazanie osoby, od której pochodzi podanie (imię i nazwisko), jej adres oraz żądanie (czego dotyczy prośba) – art. 63 § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego; warto dodać datę, podpis i nazwę urzędu, do którego kierujemy pismo.
Jak myśleć: zacznij od trzech elementów wymaganych przez przepis, a dopiero potem dodaj elementy zwyczajowe.

Zadania

Zadanie 1. (0–3 pkt) ..... / 3

Połącz szczeble samorządu terytorialnego z organami wykonawczymi.

1. gmina	a) zarząd powiatu, któremu przewodniczy starosta
2. powiat	b) zarząd województwa, któremu przewodniczy marszałek
3. województwo	c) wójt (burmistrz, prezydent miasta)

1 ____ 2 ____ 3 ____

Zadanie 2. (0–3 pkt) ..... / 3

Uzupełnij zdania. Wybierz właściwe określenia z ramki – jedno jest zbędne.

5 lat	rada gminy	wójt	sołtys

1. Kadencja rady gminy trwa _____.
2. Budżet gminy uchwala _____.
3. Uchwały rady gminy wykonuje _____.

Zadanie 3. (0–4 pkt) ..... / 4

Oceń prawdziwość zdań. Wybierz P albo F.

1. Budżet obywatelski pozwala mieszkańcom w głosowaniu zdecydować o części wydatków gminy.	**P**	**F**
2. Młodzieżowa rada gminy może zostać utworzona wyłącznie przez Radę Ministrów.	**P**	**F**
3. Petycję można złożyć także w interesie publicznym.	**P**	**F**
4. Dowody osobiste wydają wojewodowie.	**P**	**F**

Zadanie 4. (0–3 pkt) ..... / 3

Oceń prawdziwość zdań o jednostkach pomocniczych gminy i pomocniczości. Wybierz P albo F.

1. Sołectwo, dzielnica i osiedle mogą być jednostkami pomocniczymi gminy.	**P**	**F**
2. Statut gminy może określać zasady tworzenia jednostek pomocniczych.	**P**	**F**
3. Zasada pomocniczości oznacza, że wszystkie sprawy rozstrzyga najwyższy szczebel władzy.	**P**	**F**

Zadanie 5. (0–1 pkt) ..... / 1

Młodzieżowa rada gminy ma – zgodnie z ustawą – charakter

A. konsultacyjny, doradczy i inicjatywny
B. wykonawczy i sądowniczy
C. kontrolny wobec wójta i skarbnika
D. wyłącznie ustawodawczy

PIERWSZA ŁAWKA

Społeczność lokalna i regionalna – ćwiczenia

Ćwiczę pojęcia i mechanizmy

ZP KARTA 2/8

Imię i nazwisko: Klasa: Data: Wynik: ..... / 23 pkt

Ćwiczenia · 23 pkt

Zadanie 1. (0–4 pkt)

Przeczytaj fragment aktu prawnego i wykonaj zadania.

Budżet obywatelski – pule i podpisy

Art. 5a. […] 6. Środki wydatkowane w ramach budżetu obywatelskiego mogą być dzielone na pule obejmujące całość gminy i jej części lub kategorie kwotowe projektów dotyczące całości obszaru gminy lub jej części. 7. Rada gminy określa w drodze uchwały wymagania, jakie powinien spełniać projekt budżetu obywatelskiego, w szczególności: […] 2) wymaganą liczbę podpisów mieszkańców popierających projekt, przy czym nie może być ona większa niż 0,1 % mieszkańców terenu objętego pulą budżetu obywatelskiego, w którym zgłaszany jest projekt; […]

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, Dz.U. z 2026 r. poz. 662 z późn. zm (stan prawny na dzień 6 listopada 2026 r.).

Zadanie 1.1. (0–1 pkt) ..... / 1

Wyjaśnij, na czym mogą polegać „pule" budżetu obywatelskiego, o których mowa w ust. 6.

Miejsce na odpowiedź

Zadanie 1.2. (0–1 pkt) ..... / 1

Uchwała rady miasta (80 000 mieszkańców) wymaga od autora projektu ogólnomiejskiego zebrania 200 podpisów mieszkańców. Rozstrzygnij, czy to wymaganie jest zgodne z przytoczonym przepisem. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do przytoczonego przepisu. W uzasadnieniu uwzględnij odpowiedni artykuł i ustęp.

Rozstrzygnięcie: _____

Uzasadnienie:

Miejsce na odpowiedź

Zadanie 1.3. (0–2 pkt) ..... / 2

Oceń prawdziwość zdań na podstawie przepisu. Wybierz P albo F.

1. Wymagania dla projektów budżetu obywatelskiego określa w uchwale rada gminy.	P	F
2. Przepis pozwala wymagać podpisów większej liczby mieszkańców niż 0,1 % mieszkańców terenu objętego pulą.	P	F

Podgląd z Pierwszej Ławki

Zadanie 2. (0–6 pkt) ..... / 6

Przyporządkuj zadania do szczebla samorządu terytorialnego według ustaw samorządowych. Wpisz je do tabeli.

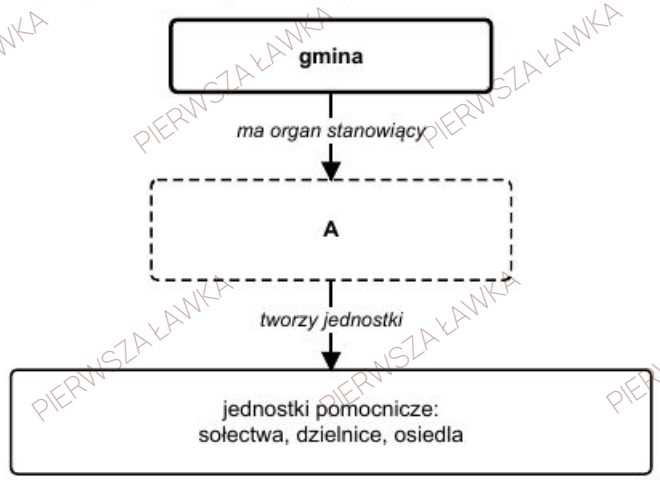
wodociągi i zaopatrzenie w wodę cmentarze gminne geodezja, kartografia i kataster
administracja architektoniczno-budowlana modernizacja terenów wiejskich
ochrona roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy

gmina	powiat	województwo

Zadanie 3. (0–2 pkt)

Przeanalizuj schemat i wykonaj zadania.

Jednostki pomocnicze gminy (schemat uproszczony)

Schemat – opracowanie własne.

Zadanie 3.1. (0–1 pkt) ..... / 1

Podaj nazwę organu oznaczonego na schemacie literą A.

Miejsce na odpowiedź

Zadanie 3.2. (0–1 pkt) ..... / 1

Rozstrzygnij, czy wójt może samodzielnie, własnym zarządzeniem, utworzyć w gminie nowe osiedle jako jednostkę pomocniczą. Odpowiedź uzasadnij, wskazując organ, który ma taką kompetencję.

Rozstrzygnięcie: _____

Uzasadnienie:

Miejsce na odpowiedź

Zadanie 4. (0–3 pkt)

Przeczytaj opis sytuacji i wykonaj zadania.

Co zrobić z pomysłem?

W gminie Brzozowy Dół (gmina fikcyjna, 18 000 mieszkańców) trzy grupy mieszkańców mają pomysły: sąsiedzi chcą bez żadnego głosowania zgłosić wniosek o remont chodnika przy swojej ulicy, urząd planuje zapytać mieszkańców o opinię przed wyborem miejsca na nowe targowisko, a stowarzyszenie chce, by rada rozpatrzyła uchwałę przygotowaną przez grupę mieszkańców.

Opis sytuacji przygotowany do zestawu – osoby i zdarzenia są fikcyjne.

Zadanie 4.1. (0–3 pkt) ..... / 3

Przyporządkuj każdą sytuację do właściwego mechanizmu udziału mieszkańców.

1. Sąsiedzi składają do gminy wniosek o remont chodnika przy swojej ulicy – bez głosowania mieszkańców.
2. Urząd pyta mieszkańców o opinię przed podjęciem decyzji o lokalizacji targowiska.
3. Grupa mieszkańców wnosi własny projekt uchwały do rady gminy.

a) konsultacje z mieszkańcami

b) obywatelska inicjatywa uchwałodawcza

c) inicjatywa lokalna

d) budżet obywatelski

1 ____ 2 ____ 3 ____

Zadanie 5. (0–3 pkt) ..... / 3

Uzupełnij zdania o młodzieżowej radzie gminy. Wybierz właściwe określenia z ramki – jedno jest zbędne.

rada gminy | 3 miesiące | na piśmie | wojewoda | ustnie

1. Młodzieżową radę gminy może utworzyć za zgodą _____.
2. Wniosek o utworzenie rady rozpatruje się w terminie niedłuższym niż _____.
3. Na uchwałę młodzieżowej rady wójt odpowiada _____ w ciągu 30 dni.

Zadanie 6. (0–1 pkt) ..... / 1

Dowody osobiste w Polsce wydają

A. starostowie

B. marszałkowie województw

C. organy gmin

D. wojewodowie

Zadanie 7. (0–4 pkt)

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

Dzień Sadu w Brzozowym Dole

Co roku w ostatnią sobotę września mieszkańcy Brzozowego Dołu zbierają się w starym sadzie przy dawnej szkole. Sad założyli powojenni osadnicy i przez dekady dzielili się jego owocami; dziś opiekuje się nim stowarzyszenie, a dzieci uczą się tu szczepienia drzew. Podczas święta czyta się kronikę wsi i wybiera się „drzewo roku".

Sad od kilku lat zarasta, bo brakuje chętnych do prac. Część młodych mieszkańców wyjechała, a nowi lokatorzy osiedla przy szosie rzadko przychodzą na święto. Stowarzyszenie szuka sposobów, by włączyć nowych sąsiadów.

Tekst przygotowany do zestawu. Miejscowość i wydarzenia są fikcyjne.

Podgląd – Pierwsza Ławka

Zadanie 3. (0–4 pkt)

Przeanalizuj zestawienie i wykonaj zadania.

Wydatki budżetu gminy Brzozowy Dół (gmina fikcyjna) w roku budżetowym

rodzaj wydatku	kwota (mln zł)	udział (%)
oświata i wychowanie	24	40
pomoc społeczna	12	20
transport i drogi	9	15
administracja	6	10
kultura i sport	3	5
pozostałe wydatki	6	10
razem	60	100

Dane fikcyjne – opracowanie własne na potrzeby ćwiczenia analizy budżetu gminy.

Zadanie 3.1. (0–1 pkt) ..... / 1

Sformułuj wniosek o strukturze wydatków gminy. W odpowiedzi uwzględnij wartości liczbowe.

Miejsce na odpowiedź

Zadanie 3.2. (0–1 pkt) ..... / 1

Oblicz, ile razy wydatki na oświatę i wychowanie są większe od wydatków na kulturę i sport.

Miejsce na odpowiedź

Zadanie 3.3. (0–2 pkt) ..... / 2

Sformułuj argument i kontrargument do tezy: *Gmina powinna zwiększyć wydatki na kulturę i sport kosztem wydatków na administrację.*

Miejsce na odpowiedź

Podgląd z Pierwszej Ławki

Sprawdzian: Społeczność lokalna i regionalna – grupa B

45 minut · 22 pkt

ZP KARTA 8/8

Imię i nazwisko: Klasa: Data: Wynik: ..... / 22 pkt

Sprawdzian · 22 pkt

Zadanie 1. (0–6 pkt) ..... / 6

Przyporządkuj organy do organów stanowiących albo wykonawczych. Wpisz je do tabeli.

rada miejska rada powiatu sejmik województwa prezydent miasta zarząd powiatu zarząd województwa

organ stanowiący i kontrolny	organ wykonawczy

Zadanie 2. (0–4 pkt) ..... / 4

Przyporządkuj sytuacje do mechanizmów udziału mieszkańców lub obywateli.

1. Zebranie wiejskie uchwala, na co sołectwo wyda wydzieloną część środków z budżetu gminy.
2. Mieszkańcy w głosowaniu decydują o odwołaniu organu wybranego w wyborach bezpośrednich.
3. Nastolatek bez wynagrodzenia pomaga w świetlicy prowadzonej przez organizację pozarządową.
4. Mieszkaniec wchodzi na sesję rady gminy i nagrywa jej przebieg.

a) fundusz sołecki
b) referendum lokalne
c) wolontariat
d) prawo dostępu do informacji o działalności organów władzy
e) petycja

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

Zadanie 3. (0–3 pkt)

Przeczytaj fragment aktu prawnego i wykonaj zadania.

Wnoszenie podań elektronicznie

Art. 63. § 1. […] Podania utrwalone w postaci elektronicznej wnosi się na adres do doręczeń elektronicznych lub za pośrednictwem konta w systemie teleinformatycznym organu administracji publicznej. Jeżeli przepisy odrębne nie stanowią inaczej, podania wniesione na adres poczty elektronicznej organu administracji publicznej pozostawia się bez rozpoznania.

Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, Dz.U. z 2025 r. poz. 1691 z późn. zm (stan prawny na dzień 6 listopada 2026 r.).

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Społeczność lokalna i regionalna – kartkówka, sprawdzian i karty pracy z powtórką, edukacja obywatelska, klasa 2 LO i technikum

Podgląd pokazał 11 z 36 stron. Pełna wersja: 36 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Karta 1: Społeczność lokalna i regionalna – najważniejsze wiadomości – 5 zadań, 14 pkt
- Karta 2: Społeczność lokalna i regionalna – ćwiczenia – 7 zadań, 23 pkt
- Karta 3: Społeczność lokalna i regionalna – utrwalenie – 7 zadań, 21 pkt
- Karta 4: Społeczność lokalna i regionalna – praca z materiałem źródłowym – 6 zadań, 11 pkt
- Karta 5: Kartkówka: Samorząd – organy i zadania – grupa A – 4 zadania, 9 pkt
- Karta 6: Kartkówka: Samorząd – organy i zadania – grupa B – 4 zadania, 9 pkt
- Karta 7: Sprawdzian: Społeczność lokalna i regionalna – grupa A – 7 zadań, 22 pkt
- Karta 8: Sprawdzian: Społeczność lokalna i regionalna – grupa B – 7 zadań, 22 pkt Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości i pokazuje wzorcowe odpowiedzi z wyjaśnieniem, za co d

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail
pierwszalawka.pl/material/edukacja-obywatelska-liceum-klasa-2-dzial-03-spolecznosc-lokalna-i-regionalna